

Asia: VN/599/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Verohallinnolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta. Verohallinto esittää lausuntonaan seuraavaa.

Lain voimaantulo

Esityksen mukaan laki tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana sen jälkeen, kun ehdotetun virvoitusjuomaveromallin EU:n valtioneuvoston mukaisuudesta on saatu varmistus Euroopan komissiolta. Verohallinto toteaa, että virvoitusjuomaveroon esitetyt muutokset muuttavat merkittävästi virvoitusjuomaveron rakennetta. Muutosten valmisteluun sekä asiasta tiedottamiseen tulisi olla riittävästi aikaa. Verohallinto esittää, että laki tulisi voimaan aikaisintaan 1.1.2024 alkaen.

Virvoitusjuomatuotteiden tiedot ja niiden valvonta

Jatkossa sokeripitoisten virvoitusjuomien osalta korostuisi tuotteiden oikea sijoittuminen tuoteryhmiin, jolla olisi vaikutus sovellettavaan verotasoon. Koska tuotteiden kokonaissokeripitoisuus on jo aiemminkin vaikuttanut veron määrään, on valvontatoimenpiteiden yhteydessä jouduttu jo nykyisinkin kiinnittämään huomiota tuotteiden koostumustietoihin kuten pakkaustietoihin ja ravintoilmoitustietoihin. Virvoitusjuomaveron veronmäärän porrastuksen lisääntyminen ja kytkeminen kokonaissokeripitoisuuden lisäksi siihen, sisältääkö tuote lisättyä sokeria, merkitsisi sitä, että verovelvollisen kirjanpidosta pitäisi yhä tarkemmalla tasolla käydä ilmi verotuksen kannalta olennaiset tuotetiedot. Tuotetietoihin tulisi kiinnittämään entistä suurempaa huomiota valvontatoimenpiteiden yhteydessä.

Esitysluonnoksessa (s 23) todetaan, että: ”Elintarviketietosäätely ei kuitenkaan edellytä kokonaissokeripitoisuuden ilmoittamista pakkaamattomista elintarvikkeista. Tämän lisäksi tarjoilupaikassa luovutettavista pakkaamattomista elintarvikkeista ei tarvitse ilmoittaa kuin allergian ja intoleranssin aiheuttajat. Tästä huolimatta verovelvolliset olisivat velvollisia huolehtimaan sokerilisäystä koskevien ainesosatietojen ja kokonaissokeripitoisuutta koskevan tiedon sekä näitä koskevan luotettavan näytön sisällyttämisestä valmisteverokirjanpitoonsa myös pakkaamattomista virvoitusjuomaveron alaisista tuotteista.” Verohallinnon käsityksen mukaan edellä mainittu täsmennys koskien pakkaamattomia elintarvikkeita on erittäin tarpeellinen.

Tuotteiden valmistusta itse harjoittavat yritykset ovat tietoisia tuotteidensa koostumuksesta ja valmistustavasta, sekä siitä, sisältääkö tuote lisättyä sokeria. Niissä tilanteissa, joissa virvoitusjuomien maahantuontia harjoittavat yritykset hankkivat tuotteita Suomen ja varsinkin Euroopan Unionin ulkopuolelta, voi yritysten tietyissä tilanteissa olla vaikea selvittää ja toisaalta todentaa valvontatoimenpiteiden yhteydessä se, sisältääkö tuote lisättyä sokeria vai ei. Muutos saattaa vaikuttaa valvonassa siihen, että virvoitusjuomaveroon kohdistuvien valvontatoimenpiteiden yhteydessä oikean tuoteryhmän ja veron määrän selvittäminen voisi olla joissakin tilanteissa aiempaa hankalampaa.

Harmaan tuonnin valvonta

Virvoitusjuomaveron on kansallinen vero ja osassa EU:n jäsenvaltioissa ei ole vastaavaa virvoitusjuomaveron. Sokeripitoisten tuotteiden verotasojen mahdollisen nousun seurauksena kotimaisen kaupan kilpailu voisi vääristyä, jos osa toimijoista toisi virvoitusjuomia maahan kolmansista maista tai toisista EU:n jäsenvaltioista ilman velvoitteiden hoitamista. Verohallinnon käsityksen mukaan harmaan tuonnin valvontatarve lisääntyisi jatkossa sekä Verohallinnon että Tullin toiminnassa.

Vaikutukset Verohallinnolle

Kertaluonteisten alkuvaiheen investointimenojen lisäksi Verohallinnolle aiheutuu muutosten toimeenpanosta jatkuvan toiminnan edellyttämiä menoja. Tietojärjestelmämuutoksen kertaluontoinen kustannus on noin 100 000 euroa ja jatkossa 15 000 euroa vuodessa. Alustavasti Verohallinto on arvioinut virvoitusjuomaveron hallinnoinnin jatkuvaluonteisten henkilöstökustannusten nousevan vuositasolla 1 henkilötyövuotta (vastaten noin 80 000 euron henkilöstömenoja) ehdotettujen muutosten johdosta. Työn kohdentuminen muuttuu käyttöönnoton edetessä niin, että ensimmäisinä vuosina painottuvat viestintä, asiakaspalvelu ja neuvonta.

Myöhemmin työtehtävät keskittyvät enemmän verovalvontaan sekä mahdollisesti muutoksenhakuasioiden käsittelyyn.

Näiden lisäksi kustannusvaikutusta arvioidaan olevan edellä mainitulla harmaan tuonnin lisääntyvällä valvontatarpeella sekä Verohallinnolle että Tullille. Ratkaisuvaihtoehdosta riippuen arvio on 1–4 henkilötyövuotta.

Lisätyn sokerin määritelmä

Esityksen mukaan (s 31) 2 §:n 3 kohdassa määritellään lisättyä sokeria sisältävä tuote sellaiseksi tuotteeksi, johon on lisätty sokeria tai muita sokeria sisältäviä ainesosia kuin sellaista nimikkeeseen 2009 juomaa, johon ei ole lisätty sokeria. Säännöskohtaisissa perusteluissa esitetään seuraavaa:

”Tämän lisäksi lisättyä sokeria sisältävällä tarkoitettaisiin tuotetta, johon on lisätty sokeria sisältävää ainesosaa lukuun ottamatta sellaista nimikkeeseen 2009 kuuluvaa mehua, johon ei ole lisätty sokeria. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että jos yksinomaan luontaisesti sokeria sisältävään juomaan lisättäisiin sokeripitoista ainesosaa, katsottaisiin tuote lisättyä sokeria sisältäväksi. Jos yksinomaan luontaista sokeria sisältävään tuotteeseen lisättäisiin kuitenkin vain sellaista nimikkeeseen 2009 kuuluvaa hedelmä-, kasvis- tai marjamehua, joka sisältää vain luontaista sokeria eikä lainkaan lisättyä sokeria, ei tuotteen katsottaisi sisältävän lisättyä sokeria”.

Verohallinnon tulkinnan mukaan, jos nimikkeeseen 2009 mehuun lisätään esimerkiksi banaania soseena, tällöin tuotteessa olisi lisättyä sokeria ja oikea tuoteryhmä määräytyisi kokonaissokeripitoisuuden perusteella. Kokonaissokeripitoisuus siis muodostuisi mehun luontainen sokeri ja banaanin sisältämän sokeri yhteenlaskettuna. Ero muodostuisi siitä, onko nimikkeeseen 2009 mehuun lisättävä hedelmä nimikkeeseen 2009 hedelmämeheä vai nimikkeeseen 2007 tai 2008 kuuluvana valmistena. Verohallinto esittää tätä kohtaa selvennettäväksi ja lisättäväksi esimerkki lisätystä sokerista tai sokeripitoisesta ainesosasta.

Säännöskohtaisia huomioita

Virvoitusjuomaverolain 3 §:n sisältöä ei ole esitetty muutettavaksi. Verohallinto toteaa, että voimassa olevan virvoitusjuomaverolain 3 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaan vero määrätään tuotteen nettopainosta, jolla tarkoitetaan tuotteen painoa ilman pakkausta ja ei-syötäviä ainesosia. Verohallinnon käsityksen mukaan maininta nettopainosta ei olisi enää tarpeellinen, koska kiinteät juoma-ainekset poistuvat virvoitusjuomaveron piiristä. Verohallinto ehdottaa virvoitusjuomaverolain

3 §:n 1 momenttia muotoiltavaksi esimerkiksi seuraavasti: ”Valmisteveroa on suoritettava liitteen verotaulukon mukaisesti. Vero suoritetaan juomamäärän perusteella.”

Virvoitusjuomaverolain 3 §:n 2 momentin toisessa virkkeessä säädetään, että laimennettavien juomien laimennukseksi hyväksytään enintään 10 painoprosentin sokeripitoisuuteen tai sitä vastaavaan makeuteen johtava laimennus. Verohallinnon käsityksen mukaan sokeripitoisuudella tässä yhteydessä tarkoitetaan virvoitusjuomaverolain 2 §:n 4 kohtaan lisättävää määritelmää kokonaissokeripitoisuudesta ja se esittää, että virkkeessä oleva sana ”sokeripitoisuus” korvattaisiin sanalla ”kokonaissokeripitoisuus”.

Kaleva Anne
Verohallinto